

Biografia

Josep Termes i Ardèvol (Barcelona, 27 de juliol de 1936 - 9 de setembre de 2011) va ser un dels grans especialistes en història dels moviments socials a Catalunya, amb especial interès pel moviment obrer, i del nacionalisme català com a corrent popular; eixos temàtics que converteixen la història de Catalunya en el gran fil conductor de la seva obra. Però Josep Termes no tan sols va fer història de Catalunya des de Catalunya, tal com posa de manifest la gran quantitat de deixebles que se senten, en bona mesura, hereus de les seves investigacions i que treballen en totes les universitats catalanes; també va fer història d'Espanya des de Catalunya, amb aportacions historiogràfiques fonamentals per entendre el món contemporani espanyol.

Josep Termes va iniciar la seva trajectòria acadèmica amb estudis de farmàcia (1953-1957), disciplina que va abandonar per passar-se a filosofia i lletres, carrera de la qual es va llicenciar el 1963 a la Universitat de Barcelona (UB). El mateix any es va convertir en lector de castellà a la University of Sheffield i, un any més tard, el 1964, va ser nomenat professor ajudant a la Facultat de Lletres de la UB. La seva activitat antifranquista com a militant del PSUC, des de l'època d'estudiant fins a 1974, comportà la seva sortida de la universitat per l'expulsió col·lectiva de la Universitat de Barcelona de l'any 1966.

Posteriorment, es va incorporar a la recentment creada Universitat Autònoma de Barcelona com a professor adjunt el 1968, on es va doctorar el 1971, amb una tesi sobre la Primera Internacional a Espanya i va exercir com a director del Departament d'Història entre el 1971 i el 1975. Finalment va poder tornar a la Universitat de Barcelona el 1975, on va aconseguir el títol de catedràtic el 1982 i va dirigir el Departament d'Història Contemporània durant el període 1984-1987.

La seva carrera universitària va continuar el 1991 a la Universitat Pompeu Fabra i a l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives de la mateixa universitat fins al 2006, any de la

seva jubilació com a docent. Aquest mateix any, va ser nomenat catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona, la seva veritable llar acadèmica, i amb la qual estava lligat al Centre d'Estudis Històrics Internacionals com a membre investigador.

Dins de la seva activitat com a investigador destaquen els estudis sobre el moviment anarquista espanyol i català (estudis que van ocupar la seva investigació fins a la meitat de la dècada dels setanta) i les relacions entre el moviment obrer i popular i el catalanisme (temàtica que el va ocupar fins al final dels anys vuitanta), que van desmuntar les interpretacions historiogràfiques que identificaven el nacionalisme català com un fenomen exclusivament burgès. A partir dels anys noranta la seva producció es va concretar en l'elaboració de treballs de síntesi interpretativa sobre els seus principals objectes d'estudi: l'obrerisme i el catalanisme. Uns temes sobre els quals, al llarg de tots aquests anys, Josep Termes va reunir un extens arxiu personal, integrat per 30.000 documents aproximadament, incloent llibres, publicacions periòdiques i tot tipus de materials de caràcter històric, que al febrer del 2011 va lliurar al Museu d'Història de Catalunya.

Pel que fa a l'àmbit de difusió i preservació del patrimoni històric i documental, va ser codirector de l'equip responsable de classificar els fons d'arxiu de l'Ateneu Barcelonès (1976-1980), i director de la Biblioteca dels Clàssics del Nacionalisme Català (1983-1993) i de la Xarxa Temàtica d'Estudi del Catalanisme Popular (1999).

Josep Termes va ser un dels fundadors i membre del consell de redacció de la revista *Recerques* (1970-1988), i també va codirigir la revista *El Contemporani*. A més de formar part del consell assessor de publicacions com *Serra d'Or*, *Estudios de Historia Social*, *Agricultura y Sociedad*, *L'Avenç*, *Afers* o *Cercles*, Termes participava com a comentarista sobre temes d'actualitat a TV3 i Catalunya Ràdio.

Entre els premis més importants amb els quals va ser guardonat destaquen la Creu de Sant Jordi (1990), el Premi d'Honor dels Lletres Catalanes de l'any 2006, l'únic historiador amb aquest reconeixement, i el Premi de la Comissió de la Dignitat (2009).

Cal ressaltar el caràcter coherent de la seva producció històrica, dedicada a l'estudi de les classes populars catalanes des d'una visió àmplia; una producció en què despunta en els seus inicis la publicació el 1972 de la seva tesi, *Anarquismo y sindicalismo en España: la Primera Internacional, 1864-1881* (Ariel, 1972), una obra de referència obligada en l'estudi del moviment obrer a Espanya per la inclusió de fonts documentals d'origen popular; i que es tanca amb la publicació del seu últim llibre el 2011, *Historia del movimiento anarquista en España (1870-1980)*, en què sintetitza bona part del seu treball de recerca dedicat a la classe obrera. Tot un llegat acadèmic per als amants de la història.

IHE